Toiletplan 2030

Plan for renovering og kapacitetsudvidelse af de københavnske skoletoiletter

Indhold

1. Introduktion 3

2. Københavnske skoletoiletter 4

3. Renovering og kapacitetsudvidelse 9

4. Tilstandsvurdering og prioritering af skolerne 12

5. Eksekvering og økonomi 15

1. Introduktion

Forskning viser, at fysiske rammer påvirker vores adfærd, og at vores adfærd samtidig former vores oplevelse af de rum, vi befinder os i. Skolens fysiske miljø har derfor stor betydning for, hvordan eleverne trives og udfolder sig – både fagligt og socialt. Det stiller store krav til indretning og vedligeholdelse, og det forpligter os til at sikre, at rammerne lever op til nutidens behov og forventninger. Alle børn og unge i København skal have lige muligheder for at udvikle sig og trives.

Trivsel er en grundlæggende forudsætning for elevernes læring og personlige udvikling. Her spiller skolernes toiletforhold en afgørende rolle. Ifølge Børne- og Undervisningsministeriets nationale trivselsmåling ligger de københavnske folkeskoler under landsgennemsnittet, når det gælder elevernes oplevelse af toiletterne som rene og pæne.

Forskning peger på, at dårlige toiletforhold kan få elever til at undgå at bruge dem, hvilket kan føre til sundhedsmæssige konsekvenser som inkontinens. Elever, der ofte holder sig, har 55% højere risiko for dag-inkontinens, og generel utilfredshed med toiletterne øger risikoen med 25–30%. Derudover kan det påvirke koncentration, læring og hygiejne negativt. Tryghed og renlighed er derfor afgørende for en god toiletoplevelse – og dermed også for elevernes trivsel, sundhed og læring.

Formålet med denne renoverings- og udbygningsplan er at sikre, at alle skoletoiletter i København i 2030 nærmer sig standarden i funktionsprogrammet for nye skoler. Planen udgør både et administrativt grundlag og et politisk værktøj til at prioritere og målrette investeringer i toiletforhold, så indsatsen kan følges op i kommende budgetforhandlinger.

Andet kapitel stiller skarpt på de københavnske skoletoiletter og kommunens erfaringer med at skabe gode toiletforhold. Tredje kapitel uddyber hvad henholdsvis renoveringer og udbygninger indebærer, og hvad der skal til for at skolerne nærmere sig standarden i funktionsprogrammet. I fjerde kapitel beskrives det, hvordan forvaltningen vurderer og prioriterer mellem skolerne. I sidste kapitel fremgår selve eksekveringsplanen for at nå i mål i 2030 samt økonomien forbundet hertil.

2. Københavnske skoletoiletter

Gode toiletforhold handler ikke kun om fysiske rammer, men også om den kultur, der præger brugen af dem. Når elever undgår at bruge skoletoiletterne, handler det sjældent kun om manglende sæbe eller slidte døre – det handler også om manglende privatliv, oplevet utryghed og begrænset medansvar. Derfor kræver løsningerne mere end blot renoveringer; de forudsætter en grundlæggende forståelse af samspillet mellem fysiske rammer, kultur og adfærd.

Med dette afsæt igangsatte forvaltningen i efteråret 2024 en systematisk screening af toiletforholdene på kommunens skoler. Screeningen omfatter både almen- og specialskoler og bygger på besigtigelse af skoletoiletter og dialog med skoleledere og teknisk personale. Enkelte skoler er undtaget, da de enten er under helhedsrenovering (f.eks. Skolen i Peter Vedels Gade) eller ved at blive opført (Skolen ved Dybbølsbro og Arena Skole og Fritid). Fælledby Skole er ikke medtaget, da den først forventes indviet efter 2030.

Screeningen har givet et billede af toiletforholdenes omfang og karakter. Konklusionen er klar: Holdbare løsninger kræver en helhedsorienteret indsats, hvor indretning, adfærd og ansvar går hånd i hånd.

Der er derfor et tydeligt ønske på skolerne om at tilpasse de fysiske rammer bedre til elevernes behov og daglige brug – samt at få støtte til at fastholde gode rutiner i hverdagen.

Flere skoler peger desuden på et øget behov for rengøring – særligt hvor både skolen og KKFO deler toiletter. Her er faciliteterne i brug fra kl. 6.00 til 17.00 og benyttes dermed af flere personer og over længere tid end normalt. Det stiller højere krav til rengøringsfrekvens og grundighed for at sikre et hygiejnisk miljø.

Husum Skole

Valby Skole

Et andet gennemgående problem er lugtgener. Mange toiletter har ældre gulvbelægninger som terrazzo eller fliser med fuger, hvor urin sætter sig og giver en vedvarende lugt. Flere skoler har derfor ønsket at få forbedret gulvforholdene.

Nedhængte loftsplader er også en udfordring. Flere skoler oplever, at e-cigaretter gemmes bag pladerne, hvilket kræver ekstra ressourcer til kontrol og reparation. Ødelagte eller manglende plader får toiletterne til at fremstå misligholdte og kan øge oplevelsen af utryghed.

Inventar og indretning giver yderligere problemer. Uhensigtsmæssig opsætning af inventar fører ofte til vand på gulvet, hvilket kan tolkes som urin. Papirhåndklæder tilstopper toiletterne, små affaldsspande fører til papir på gulvet, og sæberester i forrummene bidrager til en oplevelse af snavs og dårlig hygiejne.

Mange elever oplever utrygge forhold. Fritstående vægge (spanske vægge), dårlige låse og manglende indkig til forrummene skaber usikkerhed og er årsag til, at nogle elever undgår at bruge toiletterne. Toiletbesøg handler ikke kun om funktionelle behov, men også om at føle sig tryg og have ret til privatliv. Derfor er det vigtigt at tænke lydisolering, belysning og ventilation ind i toiletindretningen – så rummet føles trygt og privat.

Skolen på Islands Brygge

Placeringen af toiletterne spiller også en væsentlig rolle. Gårdtoiletter og kældertoiletter, som ofte ligger langt fra undervisningslokalerne, forlænger toiletpauserne og skaber tidspres for eleverne. Lærere oplever, at eleverne er længe væk, og eleverne føler sig pressede til at skynde sig. Afsidesliggende toiletter er derfor med til at forringe både oplevelsen og brugen.

Dette bekræftes af forvaltningens øvrige arbejde, som viser, at en del af den negative opfattelse, som eleverne udtrykker i trivselsmålingerne, ikke handler om afsky, men snarere om en følelse af utryghed. Dette bliver tydeligt, når vi ser på de trivselsmæssige forskelle sammenholdt med tilstanden på de forskellige skoler. Der er således skoler, som i udgangspunktet har de nødvendige rammer, men oplevelsen af utrygge forhold giver udslag i trivselsmålinger.

Elevernes opfattelse af toiletterne som udslagsgivende i Børne- og Ungdomsministeriets nationale trivselsmåling skal således ses i sammenhæng med de fysiske rammer og de mere komplekse problemstillinger som beskrevet ovenfor. Det har derfor været relevant at inddrage trivselsmålingerne, der fokuserer på elevernes opfattelse af rene toiletter i indskolingen, på mellemtrinnet og i udskolingen, for bedre at forstå elevernes oplevelse af toiletterne.

Sortedamskolen

Styrket pædagogisk indsats
Toiletrum opleves ofte som adskilt fra resten af skolen – uden tydeligt ejerskab eller voksentilknytning som f.eks. ved klasselokaler. Det manglende tilsyn og fraværet af fælles normer kan føre til uhensigtsmæssig brug og utryghed.

Forvaltningen har udarbejdet en række undervisningsforløb for elever, lærere og øvrigt personale, der har til formål at styrke det kollektive ejerskab og forbedre toiletrummets status på skolerne. Gennem viden om hygiejne og kropsfunktioner får eleverne en bedre forståelse for sammenhængen mellem faciliteter, adfærd og sundhed.

I foråret 2024 og frem til årets udgang er der gennemført 129 undervisningsforløb for 3.395 elever og 208 lærere på 20 skoler. Derudover er der afholdt læreroplæg, elevrådsforløb og projektuger med særligt fokus på toilettrivsel.

Forvaltningen oplever stor efterspørgsel på yderligere forløb – f.eks. målrettet "Maj-børn" eller med brug af skønlitterært materiale. Mange af de deltagende skoler ønsker gentagne besøg og et varigt fokus på toiletforhold. Forvaltningen spiller derfor en central rolle i at understøtte skolerne, indsamle viden om lokale og tværgående forhold og inddrage relevante parter i forbindelse med kommende renoveringer.

Forvaltningen oplever et stort ønske fra skolerne om at arbejde kontinuerligt med pædagogiske indsatser. De igangværende tiltag bidrager til at skabe et fælles sprog og nye erfaringer, der kan danne grundlag for fremtidig udvikling af toilettrivslen. Da skolerne varierer i både elevsammensætning, fysiske rammer og eksisterende kultur og regler, er det afgørende, at indsatserne tilpasses den enkelte skole.

Desuden kræver særlige målgrupper og overgange i skolelivet ekstra opmærksomhed – herunder især overgangen fra børnehave til indskoling, hvor børnene skal lære at navigere i skolens rammer. Denne overgang stiller også krav om opkvalificering af lærerne samt grundig introduktion og vejledning af de yngste elever.

Forvaltningen anbefaler derfor at forlænge det pædagogiske arbejde frem til 2030 i den nuværende form, hvor en del af arbejdet omhandler elevinddragelse med henblik på renoveringerne. Derudover vurderes det at være fornuftigt, at der udbydes tilbud om løbende pædagogiske indsatser efter 2030 for at imødegå problemstillinger vedrørende toiletadfærd.

Valby Skole

3. Renovering og kapacitetsudvidelse

De københavnske skoler er bygget på forskellige tidspunkter og på forskellige vis, hvilket medfører variation i deres fysiske rammer. Renovering af skolernes toiletforhold og eventuelle kapacitetsudvidelser vil derfor afhænge af de konkrete byg-ningsforhold og det specifikke behov på den enkelte skole. 66 skoler er indeholdt i planen. Heraf skal 25 skoler udeluk-kende gennemgå renovering, 9 skoler skal alene have foretaget en kapacitetsudvidelse, mens de resterende 32 skoler både skal renoveres og kapacitetsudvides.

Erfaring fra renovering på de første skoler
I Budget 2024 blev der afsat midler til renovering og mindre kapacitetsudvidelser på 15 skoler. Siden efteråret 2024 har forvaltningen opstartet indled-ende renoveringer på 10 af de 15 skoler. Processen har givet indsigt i både omfanget af arbejdet og de nødvendige midler for at gennemføre renovering af toiletterne på de københavnske skoler.

Erfaringerne med renovering fra de første skoler har derfor været med til at kvalificere de kommende renoveringer og kapacitetsudvidelser med henblik på økonomi og eksekvering. Erfaringen fra de første skoler har derfor også været del af udgangspunktet for vurdering af de øvrige skoler.

Sluseholmen Skole og Fritid

Renovering
Alle renoveringer af skolernes toiletforhold tager udgangspunkt i forvaltningens 'Guide til renovering af skoletoiletter'. Fokus er at reducere de psykologiske barrierer ved toiletbesøg gennem tiltag som lydtætte vægge, fugefri gulve (f.eks. PUR-belægning) og god belysning, der skaber trygge og lyse rum. Desuden prioriteres løsninger som væghængte toiletter og hensigtsmæssig rumindretning, der understøtter rengøring og drift.

Det er derfor vigtigt, at elevernes og personalets erfaringer og perspektiver inddrages i de konkrete løsninger. Skolens brugere er hverdagseksperter og har en viden om de konkrete udfordringer, der er brugbar, når toiletforholdene skal forbedres. Det er også vigtigt at skabe nogle rammer, som eleverne kan se sig selv i og få indflydelse på – som f.eks. i forhold til farver på væggene.

Samarbejdet mellem forvaltningen og skolerne er centralt for at sikre de bedst mulige løsninger.

Kapacitet

Spørgsmålet om kapacitet handler grundlæggende om, hvor mange toiletter der er til rådighed pr. klasse. Det er dog vigtigt også at medtænke placeringen – toiletter placeret langt fra klasselokalerne, f.eks. i gården eller kælderen, bliver brugt mindre, hvilket reducerer den oplevede kapacitet. Derfor er det centralt at indtænkte placering i forhold til kapacitetsudvidelse.

Forvaltningen anbefaler i gennemsnit **1,5–2,3 elevtoiletter pr. klasse**, herunder toiletter ved faglokaler og fællesarealer. Anbefalingen er baseret på en række forundersøgelser vedrørende antal af elevtoiletter på eksisterende skoler samt på de anbefalinger og erfaringer, der er på området. I screeningen af de københavnske skoler viser det sig, at 31 skoler har min 1,5 toiletter pr. klasse, mens 41 skoler har færre.

Den øvre grænse for anbefalingen tager afsæt i funktionsprogrammets nuværende arealparadigme, som bygger på Sundhedsstyrelsens tidligere anbefalinger. Her anbefales det, at der bør være:

- Min. 1 toilet pr. 10 børn i daginstitutioner og i de små skoleklasser.

- Min. 1 toilet pr. 15 børn for større børn (10-års-alderen og opefter), hvilket svarer til Arbejdstilsynets regler for de ansatte.

Den nedre grænse på 1,5 toiletter pr. klasse tager højde for, at eksisterende skoler ikke nødvendigvis er opført efter de nyeste funktionsprogrammer. Der findes på nuværende tidspunkt ingen skoler – heller ikke kommende – som er bygget efter funktionsprogrammer med højere anbefalinger end 1,5 toiletter pr. klasse. Erfaringerne fra nyere skoler, hvor denne norm er anvendt, har været tilfredsstillende. Samtidig er grænsen i tråd med anbefalingerne fra Aarhus og Randers Kommuner, som opererer med minimum 1 toilet pr. klasse.

Det skal bemærkes, at det foreslåede antal toiletter afviger fra det nuværende funktionsprogram, som vil blive opdateret til efteråret. Det er de nye antal toiletter, som vil fremgå af det reviderede funktionsprogram.

I særlige tilfælde – f.eks. på ældre eller fredede skoler, hvor det ikke er muligt at øge kapaciteten tilstrækkeligt – kan det være nødvendigt at acceptere en lavere norm. I sådanne tilfælde bør der kompenseres med øget rengøring.

4. Tilstandsvurdering og prioritering af skolerne

For at få overblik over renoveringsbehovet har forvaltningen gennemført en screening af skolernes toiletter med udgangspunkt i 'Guide til renovering af skoletoiletter'. Screeningen danner grundlag for en systematisk vurdering og prioritering af toiletternes tilstand og behov for opgradering. Vurderingen tager højde for byggetekniske forhold, kapacitetsbehov og elevernes oplevede trivsel.

Med afsæt i screeningen har forvaltningen foretaget en tilstandsvurdering, hvor skolerne er inddelt i tre kategorier: begrænset behov (grøn), moderat behov (gul) og omfattende behov (rød). Dette er blevet gjort med afsæt i forvaltningens 'Guide til renovering af skoletoiletter'.

Tabel 1 giver et overblik over de københavnske skoler opdelt i de tre kategorier. Bemærk at Brønshøj Skole, Ellebjerg Skole, Katrinedals Skole, Ålholm Skole, Kildevældsskole, Tove Ditlevsens Skole, Tagensbo Skole, Rødkilde Skole og Korsager Skole indgår ikke i denne kategorisering, da forvaltningen har opstartet indledende renoveringer på disse.

Grøn

Begrænset behov:
Toiletterne fremstår i bedre stand og kræver kun mindre justeringer af inventar – typisk nybyggede eller nyligt renoverede skoler. I alt indgår 8 skoler i denne kategori.

Gul

Moderat behov:
Toiletterne har mindre mangler og kan bringes op på et tilfredsstillende niveau med lettere renoveringstiltag, som f.eks. maling, reparationer, udskiftning af døren, belysningsarmaturer, sanitetsudstyr, synlig VVS og udsugningsventiler. I alt indgår 11 skoler i denne kategori.

Rød

Omfattende behov:
Toiletterne er i ringe stand og kræver omfattende renovering, herunder f.eks. udskiftning af sanitet, omlægning af VVS, gulvbehandling, forbedret ventilation og lydisolering mv. I alt indgår 38 skoler i denne kategori.

Tabel 1: Oversigt over skolerne fordelt på tilstandskategori

Tilstandskategorisering

Grønne skoler

- Arena Skole og Fritid
- European School CPH
- Kalvebod Fælled Skole
- Nordøstamager Skole
- Nørre Fælled Skole
- Skolen ved Dybbølsbro
- Sluseholmen Skole
- Tingbjerg Skole

Gule skoler

- Amager Fælled Skole
- Bellahøj Skole
- Grøndalsvængets Skole
- Heerup Skole
- Holbergskolen
- Rosenvængets Skole
- Skolen på Amagerbro
- Skolen på Islands Brygge
- Skolen på Strandboulevarden
- Skolen ved Sundet
- Strandvejskolen

Røde skoler

- Bavnehøj Skole
- Christianshavn Skole
- Damhusengens Skole (indskoling)
- Den Classenske Legatskole
- Dyvekeskolen
- Engskolen
- Fensmarkskolen
- Frederiksgård Skole
- Frejaskolen
- Gerbrandskolen
- Guldberg Skole
- Hanssted Skole
- Heibergskolen
- Husum Skole
- Højdevangens Skole
- Kirkebjerg Skole
- Kirsebærhavens Skole
- Langelinieskolen
- Lergravsparkens Skole
- Lykkebo Skole
- Nyboder Skole
- Nørrebro Park Skole
- Oehlenschlægersgades Skole
- Øresundsskolen
- Ørestad Skole
- Øster Farimagsgades Skole
- Randersgades Skole
- Sankt Annæ Gymnasiums Folkeskole
- Skolen i Charlottegården
- Skolen i Peter Vedels Gade
- Sortedamskolen
- Sølvgades Skole
- Sundbyøster Skole
- Utterslev Skole
- Valby Skole
- Vesterbro Ny Skole
- Vibenshus Skole
- Vigerslev Allé Skole

Grundlag for prioritering
Forvaltningen har anvendt en prioriteringstrappe til at planlægge rækkefølgen for toiletrenoveringer på alle skoler. Trappen er brugt som grundlag for at vurdere, hvilke skoler der skal renoveres først, og hvilke der kan afvente til senere.

- Første prioritet er byggesager, hvor der tages højde for igangværende og kommende byggeprojekter på skolerne. Det skal vurderes, om der er mulighed for at inddrage toiletrenovering på skoler i forbindelse med igangværende renoveringer. Det kan medføre, at visse opgaver enten kan fremskyndes eller udsættes til slutningen af perioden.

- Anden prioritet omhandler tilstand på skolerne. Skolerne i dårligst stand, særligt de skoler, der er kategoriseret som "røde", vil blive prioriteret højest. Dette vil sikre, at de skoler, der har det største behov for renovering, får opmærksomhed først.

- Tredje prioritet er kapacitetsudvidelser, hvor der vil tages højde for behovet for at udvide skolernes kapacitet for at kunne imødekomme fremtidige krav og behov.

- Fjerde og sidste prioritet er trivsel, der baseres på de nyeste trivselsmålinger. Denne prioritet sikrer, at trivsel tages i betragtning, når der planlægges renovering.

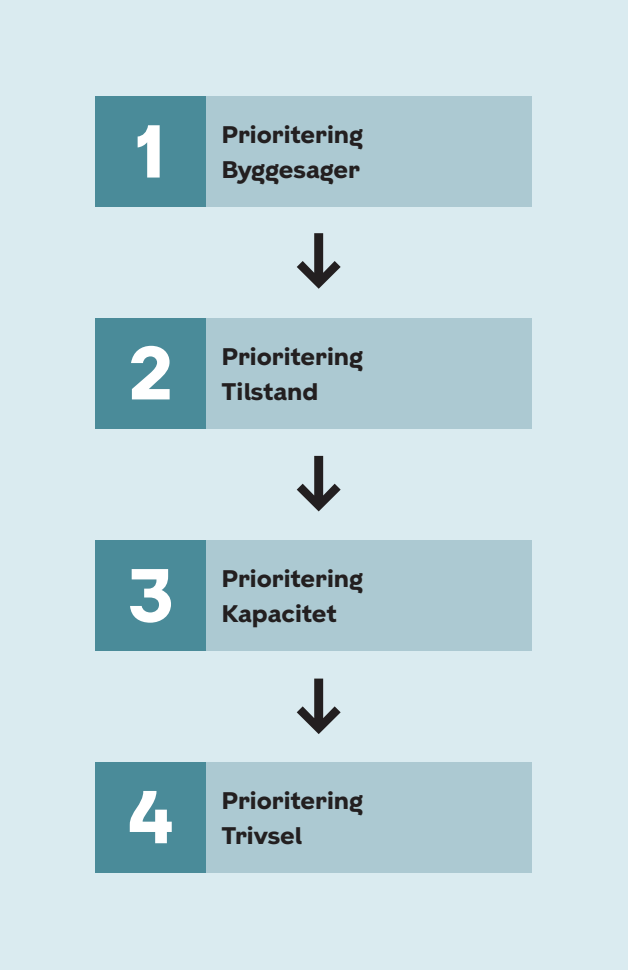

5. Eksekvering og økonomi

Der er behov for at renovere og/eller udbygge toiletforholdene på 48 almenskoler og 9 specialskoler, hvis de skal nærme sig kravene til toiletter i funktionsprogrammet for nye skoler i 2030. I dette kapitel fremgår eksekveringsplanen for at nå i mål i 2030 samt de udgifter, der er forbundet hertil.

Planen for renovering og kapacitetsudvidelse af skoletoiletter vil blive implementeret over flere år. Erfaringerne fra de første skoler vil løbende blive brugt til at justere og optimere både tidsplan og budget, ligesom der vil blive taget højde for skolernes situationer.

Eksekvering

Forvaltningen vurderer, at en samlet opgradering af alle toiletter, så de lever op til kravene i funktionsprogrammet for renovering, vil forebygge, at skolerne om få år står med de samme problemstillinger, som i dag kendetegner toiletforholdene på de "røde" skoler. Ved at øge toiletkapaciteten på skolerne, vil man også mindske slid på toiletterne og dermed reducere behovet for løbende vedligehold.

For at nå i mål med planen vil forvaltningen projektere med renovering af ca. 15 skoler pr. år fra 2027 til og med 2030. De midler, der blev afsat i Budget 2024 til renovering af 15 skoler, er afsat til renovering i perioden 2024-2026, hvorfor arbejdet fortsætter frem til 2026. Der mangler kapacitetsudvidelse på 10 af de 15 skoler, og disse vil blive medtaget i planen.

På baggrund af det igangværende arbejde med mangfoldige børnefælleskaber er renoveringer og kapacitetsudvidelser på byens specialskoler planlagt til at ligge i 2030. Med afsæt i ovenstående prioriteringstrappe vil en samlet plan for renovering og eksekvering se ud således:

2026

Brønshøj Skole
Ellebjerg Skole
Katrinedals Skole
Kildevældsskolen
Ålholm Skole

2027

Amager Fælled Skole
Bavnehøj Skole
Den Classenske Legatskole
Gerbrandskolen
Husum Skole
Højdevangens Skole
Kirsebærhavens Skole
Langelinieskolen
Lergravsparkens Skole
Nyboder Skole
Nørrebro Park Skole
Sølvgades Skole
Tove Ditlevsens Skole
Tagensbo Skole
Valby Skole
Vesterbro Ny Skole
Øster Farimagsgades Skole

2028

Christianshavns Skole
Dyvekeskolen
Hanssted Skole
Heibergskolen
Kirkebjerg Skole
Lykkebo Skole
Oehlenschlægersgades Skole
Randersgade Skole
Sortedamskolen
Sundbyøster Skole
Utterslev Skole
Vibenshus Skole
Vigerslev Allés Skole
Ørestad Skole

2029

Bellahøj Skole
Damhusengens Skole
European School CPH
Grøndalsvængets Skole
Guldberg Skole
Holbergsskolen
Kalvebod Fælled Skole
Korsager Skole
Rødkilde Skole
Sankt Annæ Gymnasiums Folkeskole
Skolen på Amagerbro
Skolen på Islands Brygge
Skolen på Strandboulevarden
Skolen ved Sundet
Strandvejskolen

2030

Arena Skole og Fritid
Engskolen
Fensmarkskolen
Frederiksgård Skole
Frejaskolen
Heerup Skole
Nordøstamager Skole
Nørre Fælled Skole
Rosenvængets Skole
Skolen i Charlottegården
Skolen i Peter Vedels gade
Skolen ved Dybbølsbro
Sluseholmen Skole
Tingbjerg Skole
Øresundskolen

Økonomi

For at sikre gennemførelse af opgradering af toiletforholdene på de københavnske skoler er der behov for af afsætte et samlet beløb på 306 mio. kr. i anlægsmidler, inkl. byggehonorar og en bestilling på eksterne ydelser til Københavns Ejendomme (KEJD) ifm. renovering på 5%.

Den samlede udgift udgør **271,6 mio. kr.** og vedrører renovering og kapacitetsudvidelse af skoletoiletter.

Af det samlede beløb afsættes **169,5 mio. kr.** til renovering af toiletforholdene. Skolerne er i denne sammenhæng kategoriseret som "grønne", "gule" eller "røde" på baggrund af tilstandsvurderinger af deres eksisterende toiletforhold. Til de grønne skoler, hvor behovet er mindre justeringer, afsættes **4,4 mio. kr.** Udgifterne til de gule skoler, der har et mere moderat behov for forbedringer, er **37,0 mio. kr.**, mens hovedparten af midlerne – i alt **128,0 mio. kr.** – er til de røde skoler, hvor der er et betydeligt behov for renovering og opgradering.

Herudover afsættes **102,1 mio. kr.** til kapacitetsudvidelser på i alt 39 skoler. Midlerne anvendes til om- og tilbygningsprojekter.

Tabel 2: Samlet anlægsøkonomi fordelt pr. år

	2026	2027	2028	2029	2030	Samlet 1000 kr.
Samlet anlægsøkonomi	16.605	103.332	78.223	48.156	25.282	**271.598**
Byggehonorar (7,2%)	1.196	7.440	5.632	3.467	1.820	**19.555**
Reserve til eksterne ydelser (5%)*	0,830	5.167	3.911	2.408	1.264	**13.580**
Anlægsudgifter i alt						**304.733**

* Der afsættes en økonomisk buffer til eksterne ydelser (f.eks. ByK eller KEJD), som kan anvendes ved behov for rådgivning eller igangsætning af delopgaver i forbindelse med renoveringsprojekter.

Øget rengøring i forbindelse med kapacitetsudvidelser

Budgettildelingen på rengøringsområdet tager udgangspunkt i en konkret opmåling af hver enkelt skole. Opmålingen foretages af KK Rengøringsservice i KEJD. Alle skoler tildeles ved årets start et rengøringsbudget uden moms, hvad enten de vælger, at rengøringsopgaven skal varetages af Kommunens rengøringskorps (KK Rengøringsservice) eller ved brug af eget personale.

Da der ændres ved bygningsmassen ved kapacitetsudvidelserne, vil rengøringsbudgettet for skolerne blive reguleret. Da rengøring af toiletområderne adskiller sig fra øvrige m2 på skolerne, vil en ændring af toiletkapaciteten på skolerne medføre en stigning i rengøringsbudgetterne svarende til **ca. 5,1 mio. kr. årligt fra 2031**. Da budgettildelingen sker på baggrund af en opmåling af skolerne årligt, vil ændring af rengøringsbudgettet ske i takt med at kapacitetsudvidelserne bliver færdiggjort.

I forbindelse med Overførelsessagen 2024-2025 blev der afsat midler til et pilotprojekt med en 5 % stigning i servicemidler til rengøring på skoletoiletter svarende til 1,6 mio. kr. i 2025. På baggrund af tilbagemeldinger om utilstrækkelig effekt anbefales det at forhøje stigningen til 10 %, svarende til 3,2 mio. kr., og samtidig gøre denne stigning permanent for at fastholde en højere rengøringsstandard på skoletoiletterne.

Tabel 3: Samlet økonomi til øget rengøring fordelt pr. år.

	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Udgifter til øget rengøring ifm. kapacitetsudvidelse		850	4.048	4.453	4.869	5.110*
Videreførsel af midler til 10% øget rengøringsstandard på skoletoiletter	3.200	3.200	3.200	3.200	3.200	3.200

Tallene tager udgangspunkt i en ca. gennemsnitspris pr. toilet på 161,03 kr./uge fra KK-rengøring.
* Fra 2031 er beløbet gjort varigt

Øget soignering til skoler med få toiletter

Det vurderes, at flere skoler på baggrund af den eksisterende byggemasse ikke kan kapacitetsudvides tilstrækkeligt for at imødekomme kapacitetsbehovet. Mange af bygningerne er enten fysisk begrænsede eller har bygningsmæssige rammer, som gør det vanskeligt at tilføje det nødvendige antal toiletter.

Specifikt vurderes det, at skoler, der i dag har 1,1 toilet pr. klasse eller færre, ikke vil kunne opnå forvaltningens anbefalede standard på 1,5 toilet pr. klasse, da det vurderes at være usandsynligt at finde plads til 10-20 toiletter i den eksisterende byggemasse.

Når der er begrænset toiletkapacitet betyder det, at færre toiletter skal servicere flere elever, og dette vil øge belastningen og risikoen for dårlig hygiejne. Derfor anbefales det, at disse skoler kompenseres gennem øget soignering.

Det vurderes, at følgende skoler ikke vil kunne nå de 1,5 toilet pr. klasse, ud fra den eksisterende byggemasse:

Brønshøj Skole
Ellebjerg Skole
Katrinedals Skole
Rødkilde Skole
Ålholm Skole
Lundehusskolen
Bavnehøj Skole
Øster Farimagsgade Skole
Den Classenske Legat Skole
Valby Skole
Sølvgades Skole
Husum Skole
Vesterbro Ny Skole
Langelinieskolen (Holsteinsgade)
Lergravsparken Skole
Nørrebro Park Skole
Amager Fælled Skole
Kirsebærhavens Skole
Lykkebo Skole

En øget soignering af skoletoiletterne svarer til 50% af den samlede rengøring af toiletterne jf. budgetvejledningen. Med afsæt i det beløb som blev afsat i Overførelsessagen 2024-25 vil en øget soignering på 19 ud af 71 skoler samlet svare til **4,3 mio. kr. varigt**.

Særtillæg til heldagsskoler

Da der tidligere blev truffet beslutning om at fokusere på skoletoiletter, er KKFO derfor undtaget fra denne vurdering. Det anbefales dog, at der på heldagsskoler, hvor både skolen og KKFO'en deler toiletter, afsættes et særtillæg. Dette særtillæg skal fungere på samme måde som særtillægget til udvidet åbningstid og tage højde for det ekstra rengøringsbehov, som opstår, når toiletterne benyttes af flere brugergrupper i løbet af dagen.

På de fleste skoler vil det svarer til en ekstra soignering af indskolings/ KKFO-toiletterne svarende til ca. 1/3 af den samlede toiletkapacitet.

Ud fra beløbet afsat på overførelsessagen vil et gennemsnitlig særtillæg svarer til 150.000.

Samlet udgifter for særtillæg til 25 skoler vil årligt svarer til: **3,8 mio. kr. varigt**.

Pædagogiske indsats
Den pædagogiske indsats har vist sig at spille en afgørende rolle i arbejdet med at forbedre toiletkulturen på skolerne. Undervisningsforløb, elevinddragelse og samarbejder med skolernes personale har bidraget til øget trivsel og styrket ejerskab omkring skolernes toiletfaciliteter. For at fastholde og udbygge disse effekter foreslås det, at indsatsen videreføres og tilpasses de kommende års behov.

Pædagogisk indsats 2027-2030
I perioden 2027–2030 anbefales det, at indsatsen videreføres i sin nuværende form. I takt med at flere skoler renoveres i perioden, og efterspørgslen på forløbene stiger, foreslås det, at midler til indsatsen opjusteres.

Indsatsen omfatter bl.a.:

- Undervisningsforløb for elever (klasseundervisning, workshops m.v.)
- Oplæg og sparring for lærere og øvrigt pædagogisk personale
- Elevrådsforløb og medinddragelse i forbindelse med konkrete renoveringsprojekter
- Udvikling og drift af pædagogisk materiale og kommunikationsindsatser

Der søges derfor midler til 2 årsværk svarende til 1,7 mio. kr., samt 330.000 kr. til formidling og aktivitets midler.

Pædagogisk indsats efter 2030
Efter 2030 foreslås det, at der fortsat afsættes midler til at understøtte skolernes arbejde med toilettrivsel efter behov. Indsatsen vil være mere vedligeholdende og fleksibel, men stadig give mulighed for:

- Undervisningsforløb og oplæg på udvalgte skoler
- Videreudvikling af materialer
- Løbende samarbejder med f.eks. Maj-børn og lignende aktører

Da det forventes at kunne varetages af en enkelt medarbejder, søges der om midler til et enkelt årsværk svarende til 0,8 mio. kr. efter 2030.